

Vragenboekje

Voor dit examen zijn maximaal 47 punten te behalen; het examen bestaat uit 22 vragen en één samenvattingsopdracht. Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 Zestien miljoen kuddedieren

- 1p **1** ■ Welke (impliciete) hoofdvraag wordt in de tekst *Zestien miljoen kuddedieren* beantwoord?
Moet in het belang van de samenleving
- A de onderlinge onverschilligheid worden aangepakt?
  - B de voortschrijdende individualisering worden bestreden?
  - C het oude waarde- en normenstelsel worden hersteld?
  - D het proces van fragmentering worden gestimuleerd?

De tekst *Zestien miljoen kuddedieren* kan in een vijftal verschillende tekstdelen worden verdeeld. Aan deze tekstdelen kunnen achtereenvolgens de volgende functies worden toegekend:

Deel 1: probleemstelling

Deel 2: onderzoeksvraagstelling

Deel 3: beantwoording onderzoeksvraagstelling

Deel 4: alternatieve analyse

Deel 5: voorstel naar aanleiding van alternatieve analyse

- 1p **2** □ Bij welke alinea begint deel 2?
1p **3** □ Bij welke alinea begint deel 3?
1p **4** □ Bij welke alinea begint deel 4?
1p **5** □ Bij welke alinea begint deel 5?

“Niemand wil meer aangesproken worden op zijn gedrag en omgekeerd wil of kan niemand meer de ander daarop aanspreken.” (regels 12-14)

- 1p **6** ■ Welke kritiek kan vanuit argumentatief oogpunt op deze bewering worden gegeven?
Er is sprake van
- A een cirkelredenering.
  - B een overhaaste generalisatie.
  - C het maken van een verkeerde vergelijking.
  - D het verwisselen van oorzaak en gevolg.

“Maar de stemming sloeg om.” (regel 18)

- 1p **7** ■ Welk verschil in stemming bestaat er vóór en ná het omslagpunt?
- A Eerst accepteerde men diverse uitingsvormen van individualisme, maar later niet meer.
  - B Eerst kreeg links de schuld van de te ver doorgesloten individualisering, maar later rechts.
  - C Eerst liet men zich aanspreken op zijn gedrag, maar later accepteerde men dat niet meer.

De regering heeft de renaissance van normen en waarden tot speerpunt van haar beleid gemaakt. (zie regels 34-36)

- 2p **8** □ Welke opvatting over het verschijnsel ‘individualisering’ ligt ten grondslag aan de keuze van dit beleid?
Gebruik maximaal 15 woorden.

In alinea 3 beschrijft de auteur uitvoerig een persoonlijke ervaring.

- 1p **9** ■ Wat wordt hiermee duidelijk gemaakt, gelet op het onderwerp van de tekst?
Duidelijk gemaakt wordt dat
- A de inrichting van de huizen een duidelijke smaakvervlakking laat zien.
  - B doorsnee-burgers helemaal niet zo geïndividualiseerd zijn als veelal wordt gedacht.
  - C er verschillende invalshoeken zijn om het verschijnsel individualisering te typeren.
  - D normen en waarden weinig te maken hebben met de inrichting van huizen.

In alinea 4 worden verschillende invalshoeken om het verschijnsel individualisering te typeren, besproken. (zie regels 65-69)

- 1p **10** ■ Waartoe dient deze bespreking?
Deze bespreking dient ertoe
- A aan te tonen hoe onbetrouwbaar een wetenschappelijke benadering is.
  - B de keuze voor één van deze invalshoeken te verantwoorden.
  - C een algehele conclusie te trekken.
  - D persoonlijke indrukken te weerleggen.

“op het idee dat de Nederlandse samenleving steeds verder individualiseert, valt nogal wat af te dingen.” (regels 82-84)

3p **11** Geef drie argumenten uit de tekst voor deze bewering. Nummer deze argumenten.

“op het idee dat de Nederlandse samenleving steeds verder individualiseert, valt nogal wat af te dingen.” (regels 82-84)

1p **12** ■ Hoe wordt deze bewering in alinea 5 en 6 onderbouwd?

Deze bewering wordt onderbouwd met een argumentatie op basis van

- A feiten en intuïtie.
- B gezag en feiten.
- C voorbeelden en intuïtie.

1p **13** ■ Welke functie heeft het tekstgedeelte van alinea 10 en 11 ten opzichte van de laatste zin van alinea 9?

Alinea 10 en 11 bevatten

- A argumenten.
- B bewijzen.
- C conclusies.
- D verklaringen.

In de regels 130-131 is sprake van de paradox van de moderne samenleving.

1p **14** ■ Wat houdt die paradox in?

- A Hoewel we bij de aanschaf van een product de belofte krijgen dat we iets unieks kopen, is dat in werkelijkheid nauwelijks het geval omdat het net zo is als alle andere producten.
- B Hoewel we denken dat we ons best kunnen onttrekken aan de marketing van de individualisering, is dat in werkelijkheid bijna niet mogelijk door de grote schaal waarmee die marketing plaatsvindt.
- C Hoewel we denken dat we uniek zijn in onze smaak, voorkeuren en opvattingen, zijn we in werkelijkheid lid van een groep met ongeveer dezelfde smaak, voorkeuren en opvattingen.
- D Hoewel we onder invloed van de media denken dat we allemaal geïndividualiseerd zijn, zijn we in werkelijkheid dikwijls lid van allerlei lichte gemeenschappen.

“Toch kan niet ontkend worden dat er in de afgelopen decennia wel wat veranderd is in de samenleving.” (regels 145-147)

1p **15** ■ Welke functie heeft deze zin ten opzichte van het voorafgaande tekstgedeelte?

- A nuancering
- B ontkenning
- C uitwerking
- D verklaring

“Maar zelfs de ergste hooligan is niet fulltime asociaal. In zijn rol van vader of werknemer staat hij echt niet de hele dag te schreeuwen en met wc-rollen te gooien.” (regels 189-193)

1p **16** ■ Wat demonstreert dit citaat, gelet op de voorafgaande tekst?

- A Mensen gedragen zich in verschillende situaties zoals ze dat bij die situatie passend vinden.
- B Mensen hebben er moeite mee vast te houden aan hun eigen normen en waarden.
- C Mensen passen hun gedrag aan als er sociale druk op hen wordt uitgeoefend.
- D Mensen weten heel goed dat ze zich in bepaalde situaties ongepast gedragen.

“Veel politici willen in hun strijd tegen de verruwing en onverschilligheid in de samenleving het individualisme aanpakken ...” (regels 194-196)

1p **17** ■ Wordt deze aanpak in de tekst toegejuicht?

- A Ja, omdat uit ervaringen in lichte gemeenschappen blijkt dat de invloed van het individualisme toch groot is.
- B Ja, omdat uit onderzoek blijkt dat individualisme inderdaad de oorzaak van de problemen in de samenleving is.
- C Nee, omdat uit persoonlijke ervaringen en uit onderzoek blijkt dat er nauwelijks sprake is van individualisme.
- D Nee, omdat vanwege de verschillende invalshoeken het moeilijk is het verschijnsel individualisme te typeren.

“De meeste burgers hebben in hun talrijke lichte gemeenschappen echter al een goed norm- en waardebesef ontwikkeld, en ook een sociaal gevoel voor medemensen kan de meeste mensen niet ontzegd worden ...” (regels 200-205).

- 1p 18 Citeer uit het tekstgedeelte van alinea 10 en 11 de zin die het argument bevat waarmee dit standpunt genuanceerd kan worden.

“een verschijnsel dat in werkelijkheid eigenlijk niet bestaat” (regels 215-216)

- 1p 19 ■ Welk verschijnsel wordt bedoeld?

Het verschijnsel van

- A de uniekheid van afzonderlijke burgers.
- B de vele lichte gemeenschappen in de samenleving.
- C de verruwing en de onverschilligheid in de samenleving.
- D het loslaten van collectieve verbanden in de samenleving.

- 1p 20 ■ Wat is de belangrijkste functie van alinea 12?

- A Een beknopte samenvatting geven.
- B Een beperkte toekomstvisie geven.
- C Een genuanceerde afweging maken.
- D Een voorzichtig advies geven.

- 1p 21 ■ Wat is het belangrijkste schrijfdoel van de tekst *Zestien miljoen kuddedieren*?

- A Amuseren, want aan de hand van komieke voorbeelden wordt het verschijnsel individualisme besproken.
- B Beschouwen, want er wordt een antwoord gezocht op de vraag of individualisering verband houdt met de verloedering van de samenleving.
- C Betogen, want er wordt beargumenteerd dat het debat over individualisering opnieuw gevoerd moet worden.
- D Uiteenzetten, want er wordt een overzicht gegeven van de onderzoeken naar de individualisering van de samenleving.

fragment 1

Als we onder individualisering het proces verstaan waarbij traditionele maatschappelijke verbanden (dorp, buurt, klasse, gezin, kerk etc.) gaandeweg hun functie verliezen, moeten we voor het begin van dit proces op zijn minst een paar eeuwen terug. Dat de bepalende factoren van het individualiseringsproces zo diep verankerd liggen in de fundamentele van onze cultuur, relateert al meteen een flink deel van de discussies rondom het thema. Individualisering is een onomkeerbaar proces en er voor of er tegen zijn, lijkt net zoveel zin te hebben als voor of tegen een regenbui of aardverschuiving te zijn.

Naar: Frits de Lange, home-hetnet.nl / fritsdelange

- 1p 22 ■ Wat voegt fragment 1 toe aan wat in de tekst *Zestien miljoen kuddedieren* over het verschijnsel ‘individualisering’ wordt duidelijk gemaakt?

- A In het fragment wordt het verschijnsel ‘individualisering’ geschetst als een door culturele factoren bepaald verschijnsel en wordt het getypeerd als een onderschatte ontwikkeling.
- B In het fragment wordt het verschijnsel ‘individualisering’ in een bredere historische context geplaatst en wordt het verschijnsel als een logische ontwikkeling geschetst.
- C In het fragment wordt verduidelijkt dat individualisering een natuurlijk verschijnsel is en dat het vanzelfsprekend is dat de maatschappij van nu er ook mee te kampen heeft.
- D In het fragment wordt verduidelijkt dat individualisering samenhangt met maatschappelijke ontwrichting en wordt aangegeven hoe onvermijdelijk voortschrijdende individualisering is.

Tekst 2 Welkom in Europa

22p **23** □ Maak een goedlopende samenvatting in correct Nederlands van maximaal 180 woorden van de tekst *Welkom in Europa*. Zorg ervoor dat je samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent.

Uit je samenvatting moet duidelijk worden:

- wat kenmerkend is voor de huidige immigratiepolitiek in Europa;
- welke andere immigratiepolitiek zou moeten worden uitgevoerd en om welke redenen;
- welke bezwaren tegenstanders van immigratie hebben en met welke argumenten deze bezwaren worden ontkracht;
- op welk idee een moderne immigratiepolitiek gebaseerd zou moeten zijn en wat de positieve effecten daarvan zouden zijn.

Einde